

Rektor Thomas Ulrik Stillings tale til studenterne ved translokationen 2026

Hold fast i empatien og fællesskabet, når verden forandrer sig

Jeg vil starte min tale til jer med et citat fra den danske sangskat, som bandet TV-2 skrev i 1985. Året 1985 var en tid, hvor jeres forældre var børn eller unge mennesker som jer.

Særligt for den tid var, at USA havde fået en præsident - Ronald Reagan - som via sin mediebaggrund totalt udkonkurrerede sine politiske modstandere og satte nye standarder for, hvordan kække oneliners kunne gøre politik langt mere simpel, end virkeligheden måske var og dermed gennemføre meget store forandringer i det amerikanske samfund. På den anden side af Atlanten fremstod Rusland samtidigt som en udadtil set stærk magt, og som via sit militær truede sit nærområde. I mellem stod Europa. Og vi, som voksede på den tid, var alle bekendt med atomkrigstruslen og sange om, "at de voksne også ku' være bange".

Nogle gange har historien det jo med at gentage sig. I dag har vi i USA en temmelig uforudsigelig præsident i Donald - rimer sjovt nok på Ronald – Trump. Og Putins Rusland virker pt. heller ikke som et styre, der står for fred og forsoning.

Det er i det lys, man skal og kan se det legendariske danske band TV-2's (som i parentes bemærket spiller på orange scene næste lørdag) rammende sangtekst om en verden i krig og konflikt:

*Uret tikker, hjertet banker
Hele verden fra forstanden
Gør dog noget, løb for livet
Brug dog tiden, elsk hinanden, gør dog noget*

Budskabet er jo, *I skal gøre noget. I skal bruge tiden, og I skal være der for hinanden* – ikke hver for sig – eller med hver jeres skærm.

Fællesskabet har aldrig været vigtigere end i den tid, vi lever i nu, hvor samfund polariseres, og hvor vi i stadig højere grad går mod en hverdag, hvor vi ikke behøver at mødes analogt.

Det udfordrer vores medmenneskelige kompetencer og vores evner til at "elske" hinanden" i overført betydning – vores empatiske formåen.

Udover at I forhåbentligt har opnået en masse faglig viden her på skolen de seneste tre år, så er det mit håb, at I også i løbet af tiden på skolen er blevet præget af og bærere af skolens grundlæggende værdi, nemlig at vi gør os umage med at være ordentlige overfor hinanden, og at vi mødes i øjenhøjde uden hierarkier og fordomme.

Jeg håber at I – når festrusen har lagt sig og I begynder at tænke tilbage på jeres tid på Katten - vil tage netop den værdi med jer. Ordentlighed overfor dig selv og dine omgivelser. Den vil bringe jer langt – det lover jeg.

Al, som vi kender det i dag, hænger også lidt sammen med ordentlighed.

Gør jer umage og pas på med ikke at vælge den lette løsning, der sløver jeres læring og dermed jeres kompetencer. I er selvstændigt tænkende individer med stærke kompetencer – tag det med jer og pas på det.

Jeg er godt klar over, at AI fylder rigtig meget i mange af jeres hverdage, og jeg beklager over for jer, at vi indtil for nyligt ikke har haft en undervisningsminister, som har påtaget sig et ansvar for, at vi har uddannelsesmæssige nationale standarder på området (det bliver forhåbentlig bedre nu). Når det er sagt, så har vi her på skolen forsøgt at skabe en ramme, hvor AI ikke hæmmer jeres læring, men understøtter den.

I den forbindelse har jeg to grundlæggende råd til jer.

1. I skal altid *være åbne og ærlige overfor jeres omgivelser*, når I anvender AI som et støtteværktøj. Hvis I står i en situation, hvor I tænker, at I hellere må lade være med at fortælle om brug af AI – så lad vær at brug det, da det vil opleves *uordentligt*.
2. Derudover skal I have en opmærksomhed på, hvad AI-værktøjet gør ved jer. Sørg for, at I løbende får trænet jer i at formulere jer på skrift uden brug af AI.

Der er faktisk ret store ting på spil netop her. Hvis I som generation mister jeres evne til selv at skrive – jeres egen skriveidentitet – så er det faktisk mere end bare individuelt alvorligt.

Det, at vi som mennesker og civilisation har et skriftsprog, har været historisk altafgørende for vores samfundsudvikling. Er vi på vej et sted hen, hvor vi som mennesker ikke længere behøver at forholde os til at formulere os på skrift, så mister vi med tiden evnen til det. Det er en temmelig skræmmende tanke, at vi overlader denne udviklingsfremmende kompetence til maskiner. Så sørg nu for at holde jeres evne til at skrive ved lige. Det betyder faktisk noget. Både for jer – og for fællesskabet.

Vi har på Roskilde Katedralskole uddannet studenter som jer gennem århundreder – under krige, epidemier, teknologiske stormskridt. Hvert år kan føles som et afgørende vendepunkt. Historien lærer os dog, at det sjældent er begivenhederne alene, der afgør fremtiden. Det er de mennesker, der møder den. Derfor: Hold fast – verden bliver til gennem mennesker og dem, som tager ansvar – dem som tør handle, kan forstå kompleksitet og kan finde ud af at samarbejde. Det har vi trænet jer i – I er grunden til at bevare optimismen. Hold fast, når verden forandrer sig – i empatien, i fællesskabet.

Med denne gammelkloge formaning vil jeg slutte af med at takke jer alle sammen for jeres tre år på skolen.

På RKS har I været en del af et fællesskab og en del af noget større. I kan fx tage æren for genetableringen af fredagscafeer og en countdown, som igen giver mening (på trods af, at I var trætte af mine benspænd).

I har været en årgang, som har været fantastiske ambassadører for skolen og vores værdier. I har være helt afgørende for, at hverdagen – og dem er der jo flest af – har være gode her på skolen. I har været med til at skabe den trygge og rare RKS-stemning, vi alle er så stolte af.

Et godt eksempel på, hvor fantastiske I er, italesatte en af jer for nyligt til en journalist i Weekendavisen, som begejstret fulgte en lille gruppe af jer den sidste tid med vennegruppen i 3.g.

Jeg citerer (med en vis stolthed – selvom jeg jo ikke kan tage æren for de flotte ord):

”Det hele er jo lige meget, hvis man ikke har hinanden at dele det med, ikke? Det er jo fedt med gode karakterer, fedt tøj og masser af tid og alt det, man umiddelbart har lyst til, men det er jo dem, man deler sit liv med, som gør livet... meningsfuldt”.

Jeg eller Steffen Brandt (ham fra TV2) kunne ikke have formuleret det bedre. Men *”løb for livet, elsk hinanden, når nu hele verden er fra forstanden”*, er ikke et dårligt råd at sende jer videre ud i livet med.

Tak for jer. Og til jeres forældre tak for lån.

Når jeg nu startede min tale til jer med et citat fra den danske sangskat, forekommer det oplagt at slutte af med endnu et.

I den forbindelse vil jeg sende jer afsted med en lettere omskrevet version af Kim Larsens rammende ord om netop jer:

*I kom flyvende med storken
Til dette super fede sted
Fra alle fire verdenshjørner
Hvis vi tager det hele med*

*Og nu er I blevet voksne
Ligner ikke mere jer selv
Stemmerne er forandret, men –
Vi kender jer alligevel*

*I smukke unge mennesker
Pludselig er I stukket af*

*Hva' det er, I vil med livet
Det ka' kun I selv forstå
I smukke unge mennesker
Gid I længe leve må*

Endnu en gang hjerteligt og stort tillykke med jeres eksamen.